

Leven met dyscalculie

Ik ben Victor en heb dyscalculie. Inmiddels ben ik een volwassene man en goed op mijn pootjes terecht gekomen. Maar als kind was het bepaald geen feest om dit te hebben, vooral omdat niemand een idee had wat het was. Hieronder mijn verhaal.

Het doel van mijn verhaal is om meer bekendheid met dit fenomeen te genereren, want nog altijd is dit fenomeen onbekend bij veel mensen. Men heeft wel van dyslexie gehoord, maar helaas is dyscalculie onbekend bij veel mensen.

Elk persoon met dyscalculie is anders

Wat betekent dyscalculie eigenlijk? Het woord dyscalculie komt uit het Grieks en Latijn en betekent: slecht kunnen rekenen. Het voorvoegsel "dys" komt uit het Grieks en betekent "slecht". "Calculie" komt uit het Latijn en betekent "rekenen", aldus de Wikipedia.

Elk persoon met dyscalculie is anders. Geen geval is hetzelfde. De ene heeft bijvoorbeeld grote moeite met klokkijken. De andere heeft weer grote moeite met afstanden inschatten, enz., enz. Professor Hans van Luit, de deskundige op het gebied van dyscalculie, vertelde mij dat hij 2000 mensen met dyscalculie heeft onderzocht en geen enkel geval is hetzelfde.

Getallen waren voor mij als Japanse tekens

Ik zal uitleggen hoe het was om dyscalculie te hebben in een tijd dat de wetenschap er nog nooit van had gehoord. Het is een verhaal enkel en alleen gebaseerd op eigen ervaringen. Het verhaal is dus geen wetenschappelijk verhaal. Het verhaal is wel voer voor de wetenschappers, want wetenschap en praktijk kunnen nu eenmaal niet zonder elkander.

Hoe heb ik deze rekenstoornis ervaren als kind? Tja, wat kan ik zeggen? Als kind waren getallen voor mij als het ontcijferen van een Japanse tekst in een Japans tijdschrift. Begrijpt u het Japans? Begrijpt u de Japanse karakters? Ik ook niet. Edoch, zo vond ik cijfers. Je kijkt naar rare tekens, die blijkbaar iets moeten voorstellen. Dan wordt er wat gegoocheld met cijfers. Er worden wat extra tekens bij gevoegd en voilà, dan heb je opeens nieuwe cijfers achter het = teken. Ik begreep niets van die extra tekens.

Boven het getal 10 begreep ik het niet meer

De ellende begon op zesjarige leeftijd in de eerste klas van de basisschool. De deerniswekkende ellende begon met tellen. Tellen? Ik begreep er niets van. Ik begreep optellen en aftrekken zolang het zichtbaar was. Boven het getal tien begreep ik het echt niet meer. Een tijdje later begon ik langzaam te begrijpen dat er na tien ook getallen als elf en twaalf kwamen. Ik observeerde de kinderen die aan het knikkeren waren. Ik hoorde hen optellen en aftrekken. Ik zag knikkers erbij komen. Ik zag knikkers weggaan. Toen pas werd het mij duidelijk wat juf daar in het leslokaal zat te orakelen. Op het schoolbord verschenen de getallen. De kinderen dreunden de tafels op. Dan deed ik half mompelend mee. "Twee maal twee is vier. Drie maal twee is zes," dreunden de kinderen onverstaanbaar verder.

'Je bent zo ongelofelijk dom'

De akeligheid kwam pas als je naar voren moest komen om een sommetje op te lossen. Bij mij lukte dat nooit en te nimmer. Dan moest ik zo'n sommetje vier keer overdoen, met nul resultaat. Bij elke poging werd de docente bozer en de kinderen werden dan steeds banger in het lokaal. Pure angst heerste er dan. Het eindigde stevast dat ik schreeuwend naar mijn stoeltje werd gestuurd. Later kwamen er fraaie teksten bij als: je bent zo ongelofelijk dom, echt oliedom! Na een tijd werden de pogingen minder.

Steevast werd ik twee keer naar voren gehaald, schreeuwend zei de docente dat ik dan naar het bord moest komen. Dan hoorde ik weer: uilskuiken, ezel, stommerd! Op het laatst werd ik niet meer naar voren geroepen. Ik moest dan de plantjes water geven. "Jij bent toch echt te dom hiervoor. Dus hoeft het ook niet meer," werd er dan gezegd.

Lezen ging mij juist goed af

Mijn ouders konden mij het rekenen ook niet aanleren. Mijn moeder vond evenwel dat de leesvaardigheids-oefeningen ondermaats waren. Dus leerde ze mij lezen. Ik vond dat het leren lezen en leren schrijven akelig traag ging op school. Toen de docente in de smiezen kreeg dat ik goed kon lezen, kreeg ik uiteraard nooit een beurt.

De zucht om iets te willen weten is een ware verslaving. Ik vroeg een keer aan het mens: "juf wat is er achter de sterren? De theorieën en bedenksels werden ook niet gewaardeerd. Ik zei: "de premier is de baas van ons land. Het parlement bestaat uit bazen, die kijken of de premier goed zijn sommetjes maakt. Als ie dat niet doet, moet ie op de gang. Dan willen ze een nieuwe premier. Dat zijn verkiezingen." "Je bent oliedom en leer nou maar eens rekenen! Dat soort domme vragen en rare verhaaltjes zijn storend!"

Mijn docente kon niet buiten de gebaande paden denken

Om een ellenlang verhaal kort te maken: deze mevrouw was volstrekt incompetent. Zij had geen compleet beeld van de talenten van het kind. Ze had de pedagogische academie afgerond; zij mocht zelfs zelfstandig lesgeven. Toch kon zij niet buiten de gebaande paden denken. Kinderen die ietsje anders waren, lagen totaal buiten haar belevingswereld en dus waren zij dom en gek. Een goede docent kan wel buiten de gebaande paden denken. Dat is toch erg belangrijk, want een docent is als een manager. De docent moet de leerlingen leiden door de leerstof. Als je het diploma hebt, betekent het nog niet dat je kunt lesgeven. Dat leer je door te doen. Een automobilist kan ook na twee jaar pas echt autorijden. Sommige automobilisten leren het echt nooit. Docenten zijn net als timmerlieden, dokters en advocaten, enz. Je hebt er goeden tussen en je hebt er slechten tussen. Het zijn geen heiligen. Zo worden ze vaak wel geportretteerd in de media.

Meer acceptatie op de middelbare school

Op de middelbare school kon ik mijn ei kwijt. Er werd nooit gezegd dat ik dom was. Die vonden mijn verslaving naar kennis best. Die verslavende zucht om te willen weten. Het was nooit genoeg. Ze lieten die puber ook een beetje uitrazen. Ik haalde ongelofelijk veel kattenkwaad uit, maar daar werd relaxed op gereageerd. Ik had bijles voor natuur- en wiskunde. Die bijlesdocenten vonden mijn verslavende zucht ook best.

Als het aanschouwelijk gemaakt wordt lukt het wel

Echter, mijn vader zei: "je moet die formules gewoon maar uit je hoofd leren. Niet teveel nadenken. Zo heb ik mij door de lagere school geworsteld en zo worstelde ik mij door de middelbare school heen. Een enkele keer begreep ik het. Voor natuurkunde heb ik twee keer een negen gehaald, omdat de docent liet zien wat er gebeurde. Ik weigerde het categorisch om in cijfers het antwoord te geven. Alles ging met woorden. Dat heb ik ook een keer met wiskunde gedaan. Alles in woorden en zo min mogelijk met cijfers. Gewoon verhalen maken. Zij maakten het aanschouwelijk door zoveel mogelijk met blokjes en andere voorwerpen te werken.

Wat is de moraal van dit verhaal?

1) Ouders en leraren mogen nooit zeggen dat het kind dom is, omdat het kind niet kan rekenen. Het woord dom voegt totaal niets toe. Het woord werkt louter contraproductief. Het begrip dom is sowieso een relatief begrip. Ik geef twee voorbeelden van de relativiteit van dit begrip.

Dom is een relatief begrip!

Op de universiteit was er een groepje hoogbegaafde figuren. Van die types die twee klassen hadden overgeslagen en louter fabelachtige cijfers haalden. Ik vond het wel gezellig om soms van gedachtes te wisselen met die mensen. Zij vonden mijn bedenksels nooit gek. Zij waren altijd kraakhelder in hun betogen. Zij vertelden mij vaak hoe dom ze de andere studenten vonden. Is dat werkelijk zo? Vanuit hun optiek was dat waarschijnlijk wel zo. Edoch, hoe dacht de rest van de wereld daarover? De conciërges bij de doceergebouwen lachten weleens om een briljante, gepromoveerde hoogleraar, die altijd zat te hannesen met de sleutels van de leslokalen. Ik hoorde ze dan weleens in het plat Utrechts zeggen: "wat is die dom zeg!"

2) Ouders en leraren moeten hun geduld bewaren als het echt niet lukt met het rekenen en klokkijken en andere zaken waar wij als mensen met dyscalculie moeite mee hebben. Woorden als: kun je nog steeds niet rekenen, is hetzelfde als je zegt tegen een slechtzinde: "kijk dan toch uit jouw doppen! Zie je dat dan niet!" Als wij nieuwe, perfecte hersenen zouden kunnen bestellen, dan zouden wij dat zeker doen. Zolang dat nog niet kan, zullen we het met deze beperkingen moeten doen.

3) Blijf als ouder betrokken bij de studievoortgang van het kind. Als een kind het goed doet, is toezicht als ouder minder belangrijk. Het is belangrijk dat het kind met dyscalculie niet gedemotiveerd raakt. Voor je het weet, heb je een vroegtijdige schoolverlater als kind. Als je geen diploma's hebt, is het moeilijk om als volwassenen de motivatie te hebben om een opleiding te voltooien. Velen beginnen wel, maar eindigen dan alras. Ik heb dat zoveel keren gezien.

4) Het is belangrijk om in goed overleg met de docent de vinger aan de pols houden. In 99% der gevallen is er wel degelijk goed overleg mogelijk. Bovendien is er nu veel meer bekend in onderwijsland over het fenomeen dyscalculie. Ik had de pech om te maken te hebben met 2 incompetente docentes. Docente twee schold ietwat minder, maar die nam de intolerante drammerigheid, die heerste in de jaren zestig en in de jaren zeventig mee in het klaslokaal. Deze vrouw met een Surinaamse achtergrond zag overal racisme. Zij besteedde meer aandacht aan de extreme linkse politieke standpunten, dan mij die broodnodige oefeningetjes te laten doen. De onnadenkende, vervelende drammerigheid van de verwende, dictatoriale, onbenullige schreeuwerige babyboomers heerste sterk op de universiteiten en in de overige onderwijsinstellingen. Tegenwoordig is dat veel minder geworden. Er is gelukkig veel hoop.

Voor volwassenen met dyscalculie nog geen hulp

Tot dusverre de tips voor ouders en docenten. Edoch, voor ons volwassenen is er nog geen hulp. Ik ben er pas op volwassen leeftijd achter gekomen dat ik dyscalculie had. Ik moest op de universiteit in het kader van de rechtenstudie het vak economie doen. Wat was dat een ramp! Ik had natuurlijk alle exacte vakken met een vaart eruit gegooid op de middelbare school. Ik heb mij de eerste drie jaar door de verplichte exacte vakken heen geworsteld. Tot 1999 kon je exacte vakken eruit smijten. De Mammoetwet was toen nog van kracht.

De diagnose gaf een enorme opluchting

Enfin, die economie bijlesdocente op de universiteit zei tegen mij dat ik dyscalculie had. Ik werd getest in het Ambulatorium te Utrecht. En ja hoor ik voldeed aan de criteria. De opluchting was enorm. Daarna kon ik mij erbij neerleggen dat ik dyscalculie had. Om een lang verhaal kort te maken: na voltooiing van de rechtenstudie heb ik rekenbijles gehad. Het was een opluchting om rekenbijles te krijgen van iemand die begreep wat dyscalculie inhield. Ik voelde mij wel een beetje sukkelig. Immers: kinderen van onder de twaalf leren deze sommetjes. Ik dacht: eindelijk, na al die jaren leer ik dan toch rekenen.

Belemmeringen waar ik nog steeds tegenaan loop

Dyscalculie levert nog altijd belemmeringen op. Het plannen levert altijd maar weer moeilijkheden op. In 99% der gevallen kom ik op tijd op afspraken, maar ik moet mij altijd haasten. Altijd ben ik precies op tijd, maar er mag niets fout gaan. Als er iets fout gaat, kom ik te laat op afspraken. Altijd is alles net aan. Mensen zeggen dan: "wat ben je keurig op tijd." Zij weten niet dat ik mij als een gek moet haasten! Elke keer zweer ik dat ik volgende keer de dag beter zal indelen, maar dat lukt nooit.

Telefoonnummers draaien is ook zo wat. Elke keer voel ik de opluchting dat ik het juiste nummer heb gedraaid. Alle nummers in het telefoongeheugen zetten, want dan zit je goed. Belastingaangifte doen? Ja, met hulp, want er komen weer cijfers. Daar heb ik geen zin in. De weerzin en de faalangst zijn dan gigantisch. Als het fiscale gebeuren tien keer herhaald is, begrijp ik het pas goed. Als er cijfers in beeld komen, zegt het brein: "NEEEEEEE!! WEG ERMEE!" Dat is als het eten van iets wat je ongelofelijk vies vindt. Het brein haat die cijfers. Het brein walgt van cijfers. Daar valt rationeel moeilijk tegenop te redeneren. Uiteindelijk overwin ik dan die ongelofelijke haat aan die cijfers.

Verder heb ik een hekel aan internetbankieren. Ik heb altijd iemand naast mij, die controleert of ik de juiste cijfers heb ingevuld.

Toch wordt het nu echt eens tijd dat wij, volwassenen met dyscalculie, de aandacht krijgen, die wij verdienen.

Victor